

1967 पासून रिझर्व्ह बँकेने प्रसारित केलेल्या बँक नोटांची डिझाईन्स

वर्ष	आकार	वॉटरमार्क	दर्शनी बाजू	मागील बाजू
1.रु.10 च्या नोटा				
1967	137 x 63 मि.मी.	अशोक स्तंभ	जांभळा रंग, मध्यभागी 10 हा अंक	नोटेचे मूल्य 14 भाषात. अर्धवर्तुळात समुद्र व नावेचा देखावा.
1968	- ' -	- ' -	काळा-निळा रंग, वचननामा, गॅरंटी क्लॉज, आणि दोन भाषात सही	वरीलप्रमाणे अधिक आरबीआयचे नाव हिंदीत.
1969	- ' -	- ' -	काळा-निळा रंग, 'रूपीज टेन'ऐवजी 'टेन रूपीज',	महात्मा गांधीचे चित्र.
1970	- ' -	अशोक स्तंभ व चरखा	आरबीआय हे शब्द हिंदीच्या जागी इंग्रजीत व इंग्रजीच्या जागी हिंदीत, गॅरंटी क्लॉज हिंदीत, वचननामा व गव्हर्नरची सही ह्यात अदलाबदल, सत्यमेव जयते वॉटरमार्क व अंक खिडकी मोठी केलेली	द्विभाषिक सील घालण्यात आले.
1975	- ' -	- ' -	दाट तपकिरी, अंबर व निळा रंग, "10" हा अंक दाट तपकिरी रंगात, इंताग्लिओ छपाई, डावीकडे भाषांचा स्क्रोल आणि उजवीकडे अशोक स्तंभ	फिक्कट तपकिरी, ऑकर निळा व हिरवा रंग, एका झाडाच्या फांदीवर दोन मोर असलेले वर्तुळ, हरीण, घोडे, पक्षी व कमळ.
1992	- ' -	- ' -	सर्वसाधारणतः फिक्कट गुलाबी, मर्जटा व पिवळा रंग	शालिमार गार्डन.
1996	- ' -	वॉटरमार्कच्या खिडकीत अनेक दिशांना जाणाऱ्या रेषा व त्यात महात्मा गांधीचे चित्र,	मॉव्ह तपकिरी, नारंगी व गुलाबी रंग, महात्मा गांधीचे चित्र अंगभूत सुरक्षा धागा व त्यावर 'भारत RBI' 'अक्षरे, प्रकाशासमोर धरल्यावर दोन्हीही बाजूंनी वाचता येतात,	गुंतागुंतीचे गिलोक व पुष्पांचे डिझाईन, त्यात हत्ती, गेंडा व वाघाचे चेहरे. नोटेचे मूल्य 15 भाषात.
2006	- ' -	महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि 10 हे मूल्य ह्या बाजूवर आहेत आणि नोट उजेडाकडे धरल्यास ते चांगले दिसून येतात,	केवळ मशीनने वाचता येण्यासारखा, स्वच्छ अक्षरांचा मॅग्नेटिक धागा, त्यावर भारत व आरबीआय हे शब्द युव्ही प्रकाशात दोन्हीही बाजूस पिवळे दिसतात. रुंदी 1.4 मि.मी. दोन रंगांमधील ऑप्टिकल फायबर्स, दर्शनी बाजूवरील (रिकाम्या) व मागील बाजूवरील (भरलेल्या) मध्यभागावरील, वॉटरमार्क जवळील उभ्या पट्ट्यामधील	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूस प्रिंटिंग स्टेजमध्येच त्या नोटेचे वर्ष छापलेले आहे.

			छोटे फुलांचे डिझाईन मागून व पुढून तंतोतंत जुळते. त्यामुळे प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास तो अंक एकच असल्याचे दिसते	
2011	(वरील प्रमाणे)	(वरील प्रमाणे)	वरील प्रमाणे ह्याशिवाय नोटेच्या दर्शनी बाजूवर सर्वात वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यावर (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)	(नोटेच्या मागच्या बाजूवर छपाईचे वर्ष असणे सुरुच राहिल, ह्याशिवाय, नोटेच्या वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यावर (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे).
2016	(वरील प्रमाणे)	(वरील प्रमाणे)	(वरील प्रमाणे) ह्याशिवाय, ह्या बँक नोटांच्या दोन्हीही अंक फलकांमधील आकडे डावीकडून उजवीकडे वाढत्या आकाराचे असतील तर प्रथम तीन अंक अक्षरे (उपसर्ग - प्रिफिक्स) एकाच/समान आकाराचे असतील	
2. रु. 20 च्या नोटा				
1972	147x 63 मि.मी.	अशोक स्तंभ	केशरी रंग, अशोक स्तंभाचे चित्र उजव्या बाजूस व भाषांचा तक्ता डाव्या बाजूस	आडव्या पॅनलमध्ये केंद्रभागी, दोन्ही बाजूंना कोपऱ्यात 20 हे अंक असून त्याच्या मध्ये ठळक हिंदी अक्षरे. विधानसभेचे चित्र, डावीकडे भारतीय भाषांमध्ये नोटेचे मूल्य.
1975	- ' ' -	छोटा अशोकस्तंभ व फिरत्या चक्रांची साखळी, रेझिन प्रक्रिया केलेला कागद	लाल, निळा, मॉव्ह व फिकट पिवळा रंग, फिकट पिवळ्या कमळाच्या डिझाईनवर, गडद मॉव्ह रंगात 20 हा अंक, भाषांची यादी डावीकडे व अशोक स्तंभाचे चिन्ह उजवीकडे. छपाई सर्व बाजूंनी पसरलेली दिसते परंतु कोपऱ्यात मात्र मूळ पांढरा कागद दिसतो. नांवे, खंड व सही दोन भाषात	कोरडी ऑफसेट छपाई, लाल, निळा व मॉव्ह रंग, मध्यभागी कोणार्कच्या सूर्यमंदिराच्या रथाचे चक्र, फिकट निळ्या रंगातील वॉटरमार्क खिडकीभोवती अलंकारिक डिझाईन जे दुसऱ्या बाजूवरील डिझाईनशी तंतोतंत जुळते.
2001	- ' ' -	महात्मा गांधीचे चित्र	'भारत'(हिंदीमध्ये) व 'आरबीआय'हे शब्द असलेला संपूर्णपणे अंगभूत असलेला सुरक्षा धागा. रंग ठळकपणे लालसर नारिंगी. अशोक स्तंभाच्या जागी दाट लाल रंगात महात्मा गांधीचे चित्र, तर अशोक स्तंभ, तळाच्या डावीकडील कोपऱ्यात ठेवलेला आहे व आकारही छोटा आहे. महात्मा गांधीचे चित्र, आरबीआय ही अक्षरे, गॅरंटी व प्रॉमिस क्लॉज, गव्हर्नरची सही आणि अशोक स्तंभाचा इनसेट हे	मध्यभागी छापलेल्या देखाव्यात, नारळीचे बन असलेली किनारपट्टी आहे. डावीकडील बाजूस असलेल्या उभ्या पॅनलमध्ये, ह्या नोटेचे मूल्य 15 भाषात दिले आहे.

			इंताग्लिओमध्ये आहेत. महात्मा गांधीच्या चित्रामागे आरबीआय हा शब्द आणि सूक्ष्म असा 20 हा अंक आलटून पालटून दिसतात. ह्या नोटेचे मूल्य अंध व्यक्तींना कळण्यास मदत होण्यासाठी, एक छोटा उभा आयत, उठावदार स्वरूपात नोटेच्या डाव्या बाजूला ठेवला आहे. नंबर पॅनलमधील अंक लाल रंगात छापले आहेत	
2006	-* -	महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि 20 हा मूल्य दर्शविणारा इलेक्टोटाईप अंक ह्या भागावर दिसतात आणि नोट प्रकाशाविरुद्ध धरल्यावर अधिक स्पष्टपणे दिसतात	मशीनने वाचता येण्यासारखा, खिडक्या असलेला, डिमेंटलाइज्ड स्पष्ट मजकूर असलेला - 'भारत'(हिंदीत) व आरबीआय -युव्ही प्रकाशात (जेनेटिक) दोन्ही बाजूंनी पिवळ्या स्फुर रंगात दाखवणारा सुरक्षा धागा, रुंदी 1.4 मिमी, दोन रंगातील ऑप्टिकल फायबर्स, दर्शनी बाजूवरील (रिकाऱ्या) व मागील बाजूवरील (भरलेल्या) मध्यभागावरील, वॉटरमार्क जवळील उभ्या पट्ट्यामधील छोटे फुलांचे डिझाईन मागून व पुढून तंतोतंत जुळते. त्यामुळे प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास तो अंक एकच असल्याचे दिसते	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूवर प्रिंटिंग स्टेजमध्येच त्या नोटेचे वर्ष छापलेले आहे
2012	(वरील प्रमाणे)	(वरील प्रमाणे)	इन्गोटेच्या दर्शनी बाजूवरील वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यात (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)	(नोटेच्या मागच्या बाजूवर छपाईचे वर्ष छापणे सुरुच राहिल. नोटेच्या मागील बाजूवरील वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यात (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)
3. रु. 50 च्या नोटा				
1975	147 x 73 मिमी	चक्रांच्या मालिकेसह अशोक स्तंभ	निळ्या, हिरव्या व जांभळ्या रंगांच्या छटांसह मॉव्ह रंग. 50 हा अंक गडद तपकिरी. डावीकडे भाषांचा तक्ता व उजवीकडे अशोक स्तंभाचे चिन्ह. फक्त कोपरे सोडल्यास सर्व बाजूस छपाई पसरलेली दिसते.	मॉव्ह, तपकिरी व पिवळा रंग. मध्यभागी विधानसभा. वॉटरमार्कची खिडकी फिक्या मॉव्ह रंगात असून त्याच्या सभोवती अलंकारिक डिझाईन असून ते मागून-पुढून तंतोतंत जुळते.
1981	- ' ' -	- ' ' -	इंताग्लिओ-फास्ट निळा, पिवळा लाल, अशोक स्तंभ आणि भाषा गडद जांभळ्या रंगात, उरलेला भाग गडद हिरव्या व तपकिरी रंगात. अशोक स्तंभ चिन्हाखाली खुणा	ड्राय ऑफसेट-पिवळट तपकिरी आणि अंगभूत दाट जांभळा रंग. राष्ट्रध्वजासह विधान सभेचे चित्र.

			सत्यमेव जयते	
1997	- ' -	खिडकीत महात्मा गांधीचे चित्र व त्यासह बहुदिशीय रेषा	पिवळा, निळा व जांभळा रंग, अशोक स्तंभाएवजी महात्मा गांधीचे निळ्या रंगात चित्र, सुरक्षा धागा नोटेच्या संपूर्णपणे आत व त्यावर आरबीआय व 'भारत' चिन्हे. अंध व्यक्तींना नोटेचे मूल्य समजण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या डाव्या बाजूस छोटा भरीव काळा चौरस	भारताच्या विधानसभेचे विहंगम दृष्य व सभोवार फुलांचे व बाजूना फिलिगी डिझाईन, नोटेचे मूल्य 15 भाषांमध्ये.
2005	- ' -	ह्या भागात महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा व ह्या नोटेचे 50 हे मूल्य दर्शविणारी इलेक्ट्रोटाईप खूण दिसते व हे सगळे नोट प्रकाशाच्या विरुद्ध धरल्यास अधिक चांगली दिसते	मशीनने वाचता येण्यासारखा, खिडक्या असलेला, डिमेटॅलाइज्ड स्पष्ट मजकूर असलेला 'भारत'(हिंदीत) व आरबीआय - युव्ही प्रकाशात दोन्ही बाजूनी स्फुर पिवळ्या रंगात चमकणारा मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा. रुंदी 1.4 मिमी. हिंदी व इंग्रजीत छापलेले बँकेचे नांव, रिझर्व्ह बँकेचे सील, गॅरंटी आणि वचननामा, डावीकडील अशोक स्तंभाचे चिन्ह, आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही, हे इंताग्लिओ, म्हणजे उठावदार छपाईत दिले आहे. वॉटरमार्कच्या खिडकीच्या डाव्या बाजूस, अंध व्यक्तींना नोटेचे मूल्य समजावे ह्यासाठी, इंताग्लिओ छपाईत एक छोटा व खोल चौरस दिला आहे. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. दर्शनी बाजूवरील (रिकाम्या) व मागील बाजूवरील (भरलेल्या) मध्यभागावरील, वॉटरमार्क जवळील उभ्या पट्ट्यामधील छोटे फुलांचे डिझाईन मागून व पुढून तंतोतंत जुळते. त्यामुळे प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास तो अंक एकच असल्याचे दिसते	बँक नोटेच्या मागच्या बाजूस प्रिंटिंग स्टेजमध्ये छपाईचे वर्ष दिले आहे.
2012	- ' -	- ' -	इन्तेच्या दर्शनी बाजूवरील वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यात (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)	(नोटेच्या मागच्या बाजूवर छपाईचे वर्ष छापणे सुरुच राहिल. नोटेच्या मागील बाजूवरील वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यात (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)
2015	- ' -	- ' -	- ' - ह्याशिवाय, ह्या बँक नोटांच्या दोन्हीही अंक फलकांमधील आकडे डावीकडून उजवीकडे वाढत्या आकाराचे असतील	

			तर प्रथम तीन अंक अक्षरे (उपसर्ग - प्रिफिक्स) एकाच/समान आकाराचे असतील.	
4. रु. 100 च्या नोटा				
1967	157x73 मिमी	अशोक स्तंभ	निळा रंग. 100 हा अंक मध्यभागी ठळकपणे दिसतो. उजव्या बाजूस अशोक स्तंभाचे चिन्ह	डावीकडे 14 भारतीय भाषा. एका गोलाकार फ्रेममध्ये हिराकुड धरणाचे चित्र.
1969	- ' ' -	- ' ' -	निळा रंग आणि वचननामा, गॅरंटी क्लॉज व गव्हर्नरची सही दोन भाषात	गोलाकार फ्रेममध्ये, सेवाग्राम आश्रमाच्या पार्श्वभूमीवर बसलेल्या महात्मा गांधीचे चित्र.
1975	- ' ' -	फिरती चक्रे असलेला अशोक स्तंभ	निळा, तपकिरी, गुलाबी व गडद छटांसह इंताग्लिओ गडद निळा 100 हा अंक दाट निळा, वॉटरमार्कची खिडकी फिकट निळ्या रंगात. आरबीआयचे नांव, वचननामा, गॅरंटी क्लॉज व गव्हर्नरची सही दोन भाषात. डावीकडे भाषांचा स्क्रोल व उजवीकडे अशोक स्तंभाचे चिन्ह. कोपरे सोडल्यास सर्व बाजूंना छपाई पसरलेली वाटते	इंताग्लिओ गडद निळा आणि मक्याची तपकिरी रंगछटा, शेतकीच्या कार्यकृती, चहाचे मळे व जलविद्युत ऊर्जा प्रकल्प. वॉटरमार्कच्या खिडकी सभोवार अलंकारिक डिझाईन व ते मागच्या बाजूवरील तशा डिझाईनशी तंतोतंत जुळते.
1979	- ' ' -	फिरती चक्रे असलेला अशोक स्तंभ	एका बाजूस इंताग्लिओ निळा, लाल व दाट हिरवा रंग. लालसर व पिवळट हिरव्या रंगांच्या छटा. अशोक स्तंभाच्या चित्राखाली सत्यमेव जयते चिन्हे.	ड्राय-ऑफसेट, काळा व किरमिजी रंग, हिरवट निळ्या व तपकिरी छटांमधील डिझाईन.
1996	- ' ' -	वॉटरमार्कच्या खिडकीत बहुदिशीय रेषांसह महात्मा गांधीचे चित्र.	ऑफसेट व इंताग्लिओ प्रक्रियेची छपाई. मुख्यत्वेकरून निळा, करडा व हिरवा रंग, संपूर्णपणे आत असलेला परंतु अंशतः समोरील बाजूने दिसणारा खिडक्या असलेला सुरक्षा धागा. ह्या धाग्यावर आरबीआय व 'भारत' ही अक्षरे छापलेली आहेत. अंध व्यक्तींना ह्या नोटेचे मूल्य समजण्यासाठी वॉटरमार्कच्या डावीकडे एक छोटा भरीव काळा त्रिकोण.	मध्यभागी, वरच्या बाजूस फुलांचे डिझाईन व बाजूंना फिलिगीचे डिझाईन असलेले कांचनगंगा पर्वतराजीचे दृष्य. डाव्या बाजूस नोटेचे मूल्य 15 भाषात दिलेले आहे
2005	- ' ' -	महात्मा गांधीचे चित्र, बहुदिशीय रेषा आणि 100 हा अंक इलेक्ट्रोटाईपमध्ये असलेले ह्या भागात दिसते आणि हे सर्व, नोट	रु. 100 च्या नोटेवर खास कलर शिफ्टसह, केवळ मशीनने वाचता येण्यासारखा व डिमेटॅलाइज्ड स्वच्छ मजकूर असलेला 'भारत'(हिंदीमध्ये) व आरबीआय लिहिलेला मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा, निरनिराळ्या कोनांमधून पाहिल्यास ह्या धाग्याचा रंगही हिरव्या ऐवजी निळा दिसतो. युव्ही प्रकाशात, मागच्या बाजूला	ह्या नोटेचे छपाईचे वर्ष प्रिंटिंग स्टेजमध्येच नोटेच्या मागच्या बाजूस दिलेले आहे.

		प्रकाशाविरुद्ध धरल्यास अधिक स्पष्टपणे दिसते	पिवळ्या स्फुरद रंगात तर पुढच्या बाजूस मजकूर स्फुरद रंगात दिसतो. रुंदी 2 मिमी. इंताग्लिओ, म्हणजे उठावदार छपाई, बँकेचे हिंदी व इंग्लिश नांव, रिझर्व्ह बँकेचे सील, गॅरंटी व वचननामा, डावीकडील अशोक स्तंभाची खूण व आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही ह्यात अधिक ठळक आहे. अंध व्यक्तींना ह्या नोटेचे मूल्य ओळखता येण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या खिडकीच्या डावीकडे, अधिक खोल असलेला इंताग्लिओ छपाईमधील एक त्रिकोण ठेवला आहे. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. समोरील बाजूवर (पोकळ) व मागील (भरलेल्या) बाजूवर, वॉटरमार्कच्या खिडकी शेजारील उभ्या पट्ट्याच्या मध्यभागी असलेले फुलांचे डिझाईन, प्रकाशाविरुद्ध नोट धरल्यास मागून-पुढून तंतोतंत जुळते व अंक एकच दिसता	
2011	- ' -	- ' -	इन्नोटेच्या दर्शनी बाजूवरील वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यात (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)	(नोटेच्या मागच्या बाजूवर छपाईचे वर्ष छापणे सुरुच राहिल. नोटेच्या मागील बाजूवरील वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यात (मूल्य अंकाबरोबर) ₹ चिन्ह टाकले आहे)
2015	- ' -	- ' -	इह्याशिवाय, दोन्हीही अंक फलकातील अंक डावीकडून उजवीकडे मोठे होत जातील, तर पहिली तीन अल्फा-न्युमरिक चिन्हे (प्रिफिक्स) एकसमान आकाराची असतील)	वरीलप्रमाणेच. ह्याशिवाय, नोटांच्या दर्शनी बाजूवर, अंध व्यक्तींसाठी, नोट ओळखण्यासाठी, नोटेच्या डाव्या व उजव्या बाजूवर चार अँग्युलर ब्लीड लाईन्स असतील. ओळखण्याची खूण असलेल्या (त्रिकोणाचा) आकार 50 टक्के मोठा असेल

5. ₹.500 च्या नोटा				
1987	167 x 73	फिरत्या चक्रांसह	झाय ऑफसेट व इंताग्लिओ प्रक्रियेने	पार्श्वभूमीवर उगवत्या सूर्याचे चित्र.

	मिमी.	अशोक स्तंभ	केलेली छपाई. पार्श्वभूमीवरील रंग मोरपंखी निळा, गेरूसारखा, व हिरवा. महात्मा गांधींचे चित्र, अशोक स्तंभ चिन्ह, वचनखंड, व भाषा फलक इंटाग्लिओ छपाईमध्ये. ह्या नोटेचे मूल्य ओळखण्यासाठी दृष्टीहीन व्यक्तींना मदत करण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या डाव्या बाजूला इंटाग्लिओमध्ये छापलेल्या पाच आडव्या काळ्या रेषा.	पार्श्वभूमीवरील रंग गडद हिरवा, नारिंगी व आकाशी. महात्मा गांधी लोकांच्या एका गटाचे नेतृत्व करत असल्याचे चित्र.
1997	- वरील प्रमाणे -	वॉटरमार्क खिडकीमध्ये अनेक दिशांना जाणा-या रेषांसह महात्मा गांधींचे चित्र	ऑफसेट व इंटाग्लिओ प्रक्रियेने केलेली छपाई, रंगसंगती मुख्यत्वे करून पिवळा, हिरवा, अंजिरी, व करड्या रंगांमध्ये. महात्मा गांधींचे चित्र गडद करड्या रंगात. आरबीआय लीजंड, हमी व वचन खंड, अशोक स्तंभ इनसेट व गव्हर्नरची सही इंटाग्लिओमध्ये आहेत. समोरून अंशतः दिसणारा परंतु संपूर्णपणे आत असलेला खिडकीयुक्त सुरक्षा धागा. ह्या धाग्यावर भारत व आरबीआय हे शब्द छापलेले आहेत. महात्मा गांधींच्या चित्राच्या मागे असलेल्या हिरव्या उभ्या पट्ट्यावर 500 ची सुप्त प्रतिमा छापली आहे. दृष्टीहीनांना नोटेचे मूल्य ओळखता यावे ह्यासाठी वॉटरमार्कच्या डाव्या बाजूस एक छोटे काळे वर्तुळ इंटाग्लिओमध्ये छापलेले आहे.	महात्मा गांधी एका जनगटाचे नेतृत्व करत असल्याचे चित्र करड्या रंगात व ह्या चित्राच्या वरच्या बाजूस फुलांची रचना/डिझाईन आणि ह्या चित्राच्या दोन्ही बाजूस फिलिग्री पॅटर्न्स. डाव्या बाजूस 15 भाषांचा एक उभा (व्हर्टिकल) फलक. वरील सर्व चिन्हे/लक्षणे इंटाग्लिओमध्ये.
2000	- वरील प्रमाणे -	- वरील प्रमाणे -	रंग मुख्यतः हलका पिवळा, अंजिरी व करडा आहे. महात्मा गांधींचे चित्र हलक्या करड्या रंगात आहे. 500 हा अंक, बदलता रंग हिरव्या पासून निळा - बदलणा-या (ओव्हीआय) शाईत छापला आहे. हे बदल सोडल्यास, इतर डिझाईन्स 1997 मालिकेतील नोटांप्रमाणेच आहेत.	डिझाईन 1997 मालिकेच्या नोटांप्रमाणेच आहे.
2005	- वरील प्रमाणे -	ह्या विभागात महात्मा गांधींचे चित्र, बहुदिशीय रेषा व 500 हा मूल्यात्मक अंक दर्शविणारा	रु. 500 च्या नोटांवर, बदलता रंग असलेली भारत (हिंदीमध्ये) व आरबीआय अक्षरे असलेला/कोरलेला, मशीनने वाचता येण्याजोगा, खिडकीयुक्त, डिमेटलाईज्ड क्लियर टेक्स्ट मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा.	नोटेच्या मागच्या बाजूवर छपाईचे वर्ष, छपाई करतेवेळी टाकण्यात आले आहे.

		इलेक्ट्रोटाईप मार्क दिसतात आणि ती नोट प्रकाशाच्या विरुद्ध/समोर धरल्यास अधिक चांगल्याप्रकारे दिसतात.	निरनिराळ्या कोनांमधून पाहिल्यास ह्या धाग्याचा रंग हिरव्यापासून निळा असा बदलेल. ह्याची रुंदी 3 मिमी. असून हा धागा मागील बाजूस पिवळ्या स्फुर दीप्तीमध्ये दिसेल व दर्शनी बाजूस, त्यावरील मजकुर युव्ही प्रकाशात, स्फुर दीप्तीमध्ये दिसेल. इंटाग्लिओ छपाई, म्हणजे उठावदार/उचललेली छपाई ही, बँकेचे हिंदी व इंग्रजीतील नाव, रिझर्व्ह बँकेचे सील, हमी व वचन खंड, डावीकडील अशोक स्तंभ चिन्ह, आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही ह्यात अधिक ठळक आहे. वॉटरमार्क खिडकीच्या डाव्या बाजूस असलेले इंटाग्लिओ मधील व अधिक खोल एडेव्हिंग असलेले काळे वर्तुळ, दृष्टीहीनांना नोटेचे मूल्य ओळखण्यास मदत करते. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. बँक नोटेच्या दर्शनी (पोकळ) व मागच्या (भरलेल्या) अशा दोन्ही बाजूवर, वॉटरमार्क खिडकीजवळील उभ्या पट्ट्याच्या मध्यभागी छापलेले फुलांचे डिझाईन, मागून-पुढून तंतोतंत जुळते व त्यामुळे नोट प्रकाशासमोर धरल्यास अंक एकच आहे असे दिसते.	
2011	- वरील प्रमाणे -	- वरील प्रमाणे -	- वरील प्रमाणे - ह्याशिवाय, ₹ हे चिन्ह, बँक नोटांच्या दर्शनी बाजूवर, वरच्या डाव्या व वरच्या उजव्या कोप-यांवर टाकण्यात आले आहे (मूल्याच्या अंकासह).	छपाईचे वर्ष नोटेच्या मागच्या बाजूवर टाकणे सुरुच राहिल. ह्याशिवाय ₹ हे चिन्ह, बँक नोटांच्या मागील बाजूवर सर्वात वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यावर (मूल्यदर्शक अंकासह) टाकण्यात आले आहे.
2015	- वरीलप्रमाणे. -	- वरीलप्रमाणे. -	- वरील प्रमाणे - ह्याशिवाय, ह्या बँक नोटांच्या दोन्हीही अंक फलकांमधील आकडे डावीकडून उजवीकडे वाढत्या आकाराचे असतील तर पहिली तीन अल्फान्युमरिक चिन्हे (प्रिफिक्स) एकाच आकाराची असतील. ह्याशिवाय, दृष्टीहीन व्यक्तींना सहज ओळखता येतील अशा पाच तिरप्या (अँग्युलर) ब्लीड लाईन्स, नोटेच्या	- वरीलप्रमाणे. -

			दर्शनी बाजूवर डावीकडे व उजवीकडे दिसत आहेत. ओळख चिन्हाच्या (वर्तुळ) आकारात 50 टक्के वाढ करण्यात आली आहे.	
VI. रु.1000/- च्या नोटा				
2000	177X73 मिमी	वॉटरमार्क खिडकीत बहुदिशीय रेषांसह महात्मा गांधींचे चित्र	सर्वसाधारणतः रंग गुलाबी आहे (हलका पीच कलर व करडी ऑफसेट पार्श्वभूमी). महात्मा गांधींचे चित्र करड्या रंगात. महात्मा गांधींचे चित्र, 1000 हा अंक, एक हजार रुपये, आरबीआयचे सील, आरबीआयची लिजंड, हमी व वचन खंड, गव्हर्नरांची सही हे सर्व इंटग्लिओ छपाईत आहे. डावीकडील अंक फलक लाल रंगात असून उजवीकडील अंक फलक निळ्या रंगात आहे. 1000 हा अंक, हिरव्या पासून निळ्या रंगात बदलणा-या ऑप्टिकली व्हॅरिएबल शार्डने (ओव्हीआय) छापण्यात आला आहे. चुंबकीय गुणधर्म असलेला व "भारत 1000 आरबीआय" हा मजकुर असलेला आणि ऑप्टिकली व्हॅरिएबल (रंग बदलणारा), खिडक्यायुक्त असा सुरक्षा धागा. महात्मा गांधींच्या चित्राच्या मागे, 1000 ही सुप्त प्रतिमा छापली आहे असा हिरवा उभा पट्टा. दृष्टीहीन व्यक्तींना नोटेचे मूल्य ओळखण्यास मदत होण्यासाठी, वॉटरमार्कच्या डाव्या बाजूस एक छोटा भरीव काळा हिरा (डायमंड) ची खूप इंटग्लिओ छपाईत दिली आहे.	भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सर्वांगीण प्रगती हा विषय, तीन रंगांमधील इंटग्लिओ छपाईत दर्शविला आहे. 15 भाषांचा फलक डाव्या बाजूस आहे.
2005	- वरीलप्रमाणे. -	हया विभागात महात्मा गांधींचे चित्र, बहुदिशीय रेषा व 1000 हा मूल्यात्मक अंक दर्शविणारा इलेक्ट्रोटाईप मार्क दिसतात आणि ती नोट प्रकाशाच्या विरुद्ध/समोर धरल्यास अधिक	रु. 1000 च्या नोटांवर, बदलता रंग असलेली भारत (हिंदीमध्ये) व आरबीआय अक्षरे असलेला/कोरलेला, मशीनने वाचता येण्याजोगा, खिडकीयुक्त, डिमेटलाईज्ड क्लियर टेक्स्ट मॅग्नेटिक सुरक्षा धागा. निरनिराळ्या कोनांमधून पाहिल्यास हया धाग्याचा रंग हिरव्यापासून निळा असा बदलेल. हयाची रुंदी 3 मिमी. असून हा धागा मागील बाजूस पिवळ्या स्फुर दीप्तीमध्ये दिसेल व दर्शनी बाजूस, त्यावरील मजकुर युव्ही प्रकाशात, स्फुर दीप्तीमध्ये दिसेल.	बँकेच्या मागील बाजूवर, छपाई करतानाच छपाईचे वर्ष टाकण्यात आले आहे.

		चांगल्याप्रकारे दिसतात.	<p>इंटाग्लिओ छपाई, म्हणजे उठावदार/उचललेली छपाई ही, बँकेचे हिंदी व इंग्रजीतील नाव, रिझर्व्ह बँकेचे सील, हमी व वचन खंड, डावीकडील अशोक स्तंभ चिन्ह, आरबीआयच्या गव्हर्नरची सही ह्यात अधिक ठळक आहे.</p> <p>वॉटरमार्क खिडकीच्या डाव्या बाजूस असलेले इंटाग्लिओ मधील व अधिक खोल एडेव्हिंग असलेले काळे हिरा (डायमंड), दृष्टीहीनांना नोटेचे मूल्य ओळखण्यास मदत करते. ऑप्टिकल फायबर्स दोन रंगात आहेत. बँक नोटेच्या दर्शनी (पोकळ) व मागच्या (भरलेल्या) अशा दोन्ही बाजूवर, वॉटरमार्क खिडकीजवळील उभ्या पट्ट्याच्या मध्यभागी छापलेले फुलांचे डिझाईन, मागून-पुढून तंतोतंत जुळते व त्यामुळे नोट प्रकाशासमोर धरल्यास अंक एकच आहे असे दिसते.</p>	
2011	वरीलप्रमाणे -	- वरीलप्रमाणे -	<p>- वरीलप्रमाणे -</p> <p>ह्याशिवाय, ₹ हे चिन्ह, बँक नोटांच्या दर्शनी बाजूवर, वरच्या डाव्या व वरच्या उजव्या कोप-यांवर टाकण्यात आले आहे (मूल्याच्या अंकासह).</p>	<p>छपाईचे वर्ष नोटेच्या मागच्या बाजूवर टाकणे सुरुच राहिल.</p> <p>ह्याशिवाय ₹ हे चिन्ह, बँक नोटांच्या मागील बाजूवर सर्वात वरच्या डाव्या व उजव्या कोप-यावर (मूल्यदर्शक अंकासह) टाकण्यात आले आहे.</p>
2015	- वरीलप्रमाणे -	- वरीलप्रमाणे -	<p>- वरीलप्रमाणे -</p> <p>ह्याशिवाय, ह्या बँक नोटांच्या दोन्हीही अंक फलकांमधील आकडे डावीकडून उजवीकडे वाढत्या आकाराचे असतील तर पहिली तीन अल्फान्युमरिक चिन्हे (प्रिफिक्स) एकाच आकाराची असतील.</p> <p>ह्याशिवाय, दृष्टीहीन व्यक्तींना सहज ओळखता येतील अशा पाच तिरप्या (अँग्युलर) ब्लीड लाईन्स, नोटेच्या दर्शनी बाजूवर डावीकडे व उजवीकडे दिसत आहेत. ओळख चिन्हाच्या (हिरा) आकारात 50 टक्के वाढ करण्यात आली आहे.</p>	- वरीलप्रमाणे -